

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. VII. De veritate ac doctrina, & modo eam tradendi, qui in Magisterio
Christi Domini nostri præluxit, & qua ratione cæteri Magistriæ
Prædicatores in hoc debeant illum imitari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

Et hac ratione etiã cum diuersitate iudiciorum conseruari potest, vt iam diximus, vnio voluntatum, & pax quæ fructus est charitatis, & amicitie Christianæ. Ex omnib. prædictis facile apparet veritas illius Apostoli sententia, qua dixit: *scientia inflat, charitas verò ædificat*; Quomodo autem ædificat? iactò profundo humilitatis fundamento, projiciendo ex corde omnem vanitatis ventum, quem sola scientia solet excitare. Et super hoc fundamentum exurgit ædificium omnium ministeriorum, quibus eruditio litteraria est vsui: quia charitas simul vititur scientiis & virtutibus. In quem sensum dixit etiam S. Augustinus: Quid ergo? scientiam fugere debetis, & electuri estis nihil scire, potius quàm inflari? vt quid vobis loquimur, si melior est ignorãtia, quàm scientia &c. Ergo a mate scientiã, sed antepone charitatem. Ibi inflat scientia, vbi charitas nõ ædificat, vbi autè ædificat, solidata est. Quasi dixerit. nõ est deserenda scientia ob timorè vanitatis, cū sciẽtia sit melior, quàm ignorãtia: sed amada est scientia, pluris tamè faciẽda charitas: nisi enim hæc ædificet, illa inflat; si autè charitas ædificat scientia erit solida innixa firmo humiliaris fundamẽto. Et scribens idẽ sanctus ad Dioscorũ hominẽ curiosũ, ac deditũ studijs Philoſophorum, concludit: viam assequendi veritatẽ & sapientiam celestẽ: esse humilitatem: & secundo dico, esse humilitatem, & tertio: etiam esse humilitatem: & si millies de hac via interroger, semper dicam, esse humilitatem: nisi enim illa præcedat, comitetur, & sequatur bona nostra opera: superbia, quæ eius est hostis, omnia corrumpit ac destruit: ideo quæ scientia sine humilitate est vana curiositas. Alios huius virtutis magis peculiaris actus ponemus interius capite I. I. eò quòd magis propriè spectent ad Prædicatores.

1 Corin. 8. 2

Serm. 53. de
verbis Do-
mini Tomo
10.

Epist. 19.

CAPVT VII

DE VERITATE AC DOCTRINA, ET MODO EAM
tradendi; qui in Magisterio Christi Domini nostri præluxit
& quæ ratione ceteri Magistri ac Prædicatores in hoc
debeant illum imitari

a Isai. 30
10.
b c. 55. 4.
c Isai. 2. 28.
d Ioan. 18. 7

NUM EX PRÆCIPVIS OFFICIIS, QUAE PRO-
PHETAE Christo Seruatore nostro attribuerunt, fuit
Magistri & a Præceptoris hominum, & b gentium, ac c Do-
ctoris Iustitiae quia venit in mundum vt eam eminentè
doceret, & d testimonium perhiberet veritati: quæ obliu-
rata valde erat & oppressa in terra. Qui cum esset sapien-
tia infinita, cum tanta excellentia officium hoc præsti-

tit, tam

tit, tam quoad ipsam doctrinam quam docuit; quam quoad modum eam docendi: vt sibi soli reseruauerit hoc nomen, cum suis discipulis dixit *Magister vester vnus est Christus*: in cuius pectore cū infinita præstantia sculpta fuit solennis illa inscriptio: *doctrina & veritas*: quā antiquus Summus Sacerdos gestabat in suo pectorali, quod vocabatur *Rationale iud. c. ij* quod erat circumdatum duodecim preciosis lapidibus: quia non potest cogitari doctrina & veritas, quæ cum illa, quam ipse habuit, conferri possit: eò quod illa sit excellentissima, sanctissima, vtilissima, ac certissima omnium quæ cogitari possunt. Modus etiam, quo illam docuit, fuit præstantissimus, suauissimus, efficacissimus, ac potentissimus omnium, qui vnquam in mundo fuerunt. quod significabant lapides preciosissimi, qui diuinum eius pectus exornabant: neque erant sicut lapides illi cherubini, qui tantum erant nouem, qui numerus est imperfectus: nam omnis doctrina, & virtus purarum Creaturarum est limitata & imperfecta, si cum ea, quam ille habet, conferatur: sed erant duodecim lapides, qui numerus est perfectionis *g In eo enim erant* (vt Apostolus dixit) *omnes thesauri sapientia & scientia Dei absconditi*, cum omnibus gratijs ac donis supernaturalibus: & cum amplissima potestate ea communicandi & tradendi optimo modo, qui illi videretur.

§. I.

QUEM in finem voluit ipse Christus D. N. confirmare doctrinam suam, eiusque opinionem magnam & egregiā apud homines reddere duabus admirandis vijs. *Prima* fuit per talia miracula ac prodigia, quæ certum reddebant testimonium veritatis & excellentiæ doctrinæ ipsius, iuxta illud quod ipsemet Christus dixit: *a opera qua ego facio testimonium perhibent de me; & iterum: b si mihi non vultis credere, operibus credite*. Quæ opera fuerūt innumera erga oēs creaturas, cœlestes ac terrenas quas tamē possumus ad duodecim genera reducere, quæ tanquā duodecim preciosissimi & ingentis splendoris lapides exornabāt veritatem & doctrinam, quam ipse prædicabat. *Primum* opus fuit circa substantias spirituales: nam effecit, vt Angeli de cœlo descenderent, sicut factum est in ipsius Natali, ac resurrectione cum ingenti splendore, canticisque lætitiæ: expulit dæmones ex hominum corporibus cum magno imperio, in despectum ipsorum, & reparauit omnia dāna quæ illis intulissent. *Secundum* opus fuit circa ipsos cœlos, cum in ipsius passione *obscuratus est Sol, & tenebra facta sunt in vniuersa terra*: & in ipso Baptismo fuit etiam aliud prodigium, quod Euāgelista exponit cum dicit *d apertos fuisse cœlos, cum descendit spiritus sanctus sicut columba, & venit super eum & vox de cœlis audita est*. *Tertium* fuit circa elementa, cum imperauit e mari *& ventis quiescere, & ambulauit super aquas, necmersus est; & terra ipsa mota est* in ipsius pas-

c *Matth. 23.*

f *Exod. 28.*

30.

g *Coloss. 2. 3*

s *Thom. 3.*

p *2. 43. n. 4*

a *Ioan. 5. 37.*

b *c. 3. 8.*

I

s *Thom. 3.*

p. 44.

2

c *Luc. 2. 3.*

44.

d *Matth.*

27. 45

e *Matth. 3.*

6.

3

e *c. 8. 26.*

Qu 2

sione

4
h Ioan. 2. 8.
i cap. 6. 11.
Mat. 14. 19.

5

6

7

8

9

10

11

Mat. 9. 6.

12

3 p. 9. 31. a. 1.
ad 2.

Ioan. 15. 24

Vers. 12. Ita
Tolozus in
eom. locum.

sione, & petra scissa sunt, & monumenta aperta. Quartum fuit circa mixta insensibilia: conuertens h aquam in vinum, & i multiplicans quinq. aut septem panes, vt pasceret aliquot millia hominum. Quintum circa plantas, cum maledixit ficulneæ, quæ arefecta est continuo. Sextum circa pisces, cum fecit vt bis Petrus plurimos piscaretur, vbi prius nulli erant, & iterum hamo iussus est capere piscem, in cuius ore inuenturus esset staterem. Septimum fuit circa humana corpora varijs morbis afflicta; sanauit enim cæcos, mutos, claudos, Paralyticos ac Leprosos. Octauum circa mortuos, quos resuscitauit educens viuum Lazarum ex sepulchro ligatum pedes & manus institis: in quo genere supremum miraculorum fuit, quod seipsum, postquam fuisset in cruce mortuus, ac sepultus, resuscitauerit.

Nonum, cū speciali gloria glorificauit aliqua corpora, sicut & luam in die Trāfigurationis, adducens ad se Moysen & Eliam cum magna gloria & maiestate. *Decimum* circa ipsos et hostes suos, cū factus inuisibilis, transibat per medium eorum; & cū venientes ad ipsum comprehendendū, vnico solo verbo prostrauit ad terram. *Vndecimum* fuit circa animas, remittendo eis peccata, & sanando interiores infirmitates simul cū exterioribus. Et quoniam hoc miraculum erat inuisibile, reddebat eius testimonium edens aliud visibile, sicut fecit cū dixit Pharisæis: vt sciat quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait Paralytico: surge, tolle l. t. t. tuum, & vade in domum tuam. Vltimum opus fuit, quod in momento mutaret spiritum hominis, illustrans eum intellectum, & permouens voluntatem, tantam sapientiæ lumen in fundens, vt relictis omnibus ipsum sequeretur. In quo opere prodigioso singulariter eluxit Magisterium Saluatoris. Nam (vt ait S. Thomas) non solum suam doctrinam exterius proponebat, sicut alij Magistri faciunt; sed etiam cum volebat, summâ efficacitate ita intellectum internè illustrabat: vt caperet; & conuinceretur, ac persuaderetur de veritate, quam ei proponebat.

Hæc fuerunt duodecim primi lapides summi splendoris, qui satis clare manifestabant veritatem & doctrinam Saluatoris: sed alteram in ijs viam ad eam exornandam alijs duodecim preciosioribus, ad eoque splendens, vt, etiam præteritis deficientibus, sufficerent ad veritatem & doctrinam suam confirmandam, vt ipsemet Dominus protestatus est, dicens Iudæis: si opera non fecissem in eis, qua nemo alius fecit, peccatum non haberent. Hoc est, aliquam excusationem suæ incredulitatis haberent: saltem ipsi ignara populi multitudo, vt autem intelligerent hæc miracula non ad id necessaria esse, vt eius doctrina sine eis digna non esset, quam ipsi reciperent: hæc verba præmisit: si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Nam ego do-

doctrina

ctinam meam eis proposui tanta efficacitate rationum, tot illu-
 tionibus internis, & eiusmodi exēplis puritatis & sanctitatis vitæ: vt re ipsa
 sufficerent ad eis persuadendū, vt eam reciperent. Nam si vita S. Ioannis
 Baptiste, nullo edito miraculo, satis fuit ad confirmandam & stabilendam
 eius prædicationem: quanto magis sufficere deberet excellentissima vita
 Saluatoris, in quo splenduerunt omnes virtutes in summo gradu? Et
 nominatim duodecim illæ quas Apostolus *fructus spiritus* appellauit: qui
 sunt fructus cœlestis eius doctrinæ. *Charitas* scilicet, quæ Deum diligit
 super omnia; & proximum, sicut ipsemet eum dilexit, exponens vitam
 propriam, vt ei subueniret; *Gaudium* spirituale, quod fundatur in solo
 Creatore, reiectis creaturis; *pax* conscientiæ, quæ innititur victoriæ pas-
 sionum & cordis mundiciæ; *patientia* in aduersis, ea aggrediendo, & cum
 adueniunt gaudendo; *benignitas*, quæ bene facit, omnibus etiam inimicis
 & ingratis; *bonitas* quæ se reddit amabilem ob bonam voluntatem, quam
 ostendit expeditam ab omni duplicitate & malitia; *longanimitas*, quæ non
 defatigatur tolerando & faciendo quod oportet, propter temporis diu-
 rnitatem; *mansuetudo*, quæ iram comprimit, & hominem reddit blan-
 dum & affabilem omnibus, etiam si ab eis ad indignationē prouocetur;
fides heroica, quæ magnâ fiduciâ sperat, & aggreditur egregia facinora, &
 expectat diuinarum promissionum expletionem; *modestia*, quæ humili-
 ter & grauitè moderatiōem adhibet in omnibus rebus hominis exte-
 rioris ad omniū edificatiōem; *continentia*, quæ abstinet à multis rebus
 etiam licitis, minus tamen perfectis; cohibetque propensiones & passi-
 ones suas; ac denique *castitas* Angelica, quæ in carne uiuit cum puritate
 spiritus. In his duodecim uirtutibus consistit ueritas vitæ, quæ doctrinæ
 ueritatem & celsitudinem confirmat; & preciosis hisce lapidibus ad eò
 exornatur & splendida ac pulchra redditur: vt audientes alliciat ad ac-
 cipiendam & amplectendam. Ex quibus oriebatur admirandus ille mo-
 dus, quo Christus Dominus noster prædicabat ac docebat, sicut potestatem
 habetis magna scilicet auctoritate, & tanquam Dominus, & magna spi-
 ritus libertate: non præmittens dicere ueritatem propter humanos
 respectus: quemadmodum etiam ipsius hostes falsi sunt dicentes ei: *Ma-
 gister, scimus quia uerax es, & uiam Dei ueritate doces, & non est tibi cura de
 aliquo: non enim respicis personam hominum: hoc est, omnibus dieis liberè
 quod sentis; non respiciens diuites nē sint, an pauperes; magni, an parui;
 docti an idiotæ: sed quasi omnibus superior, ita loqueris.*

S V T E R omnes prædictas excellentias habuit supremus noster Magi-
 ster aliam valde præstantem, potestatem scilicet faciendi Magistros ex-
 cellentes, qui ipsius doctrinam eodem docerent modo, quo ipse eam do-
 cebat, in quantum poterant ipsum imitari. In quem finem duo decimele-

Ioan. 10. 41.

Gal. 5. 22.

Math. 7. 29

c. 22. 19

git Apostolus, qui fuerunt primi Magistri, ac predicatoris Euangelij lapides preciosi & fundamentales Ecclesiae: in quibus (vt ait S. Ioan.) *erant nomina duodecim Apostolorum Agni*; qui etiam significabantur per duodecim lapides preciosos, qui erant in *Rationali iudicij Summi Sacerdotum*, in quo erant sculpta nomina duodecim filiorum Israhel. Noster enim Summus Sacerdos Iesus, habuit illos semper sibi coniunctos & vnitos; eisq; communica- uit excellens suum Magisterium: vt progredierentur in opere, quod ipse inchoauerat; & post illos successerunt alij in eodem officio, fundantes (vt dixit Apostolus) doctrinam suam super fundamentum Apostolorum, & super lapidem angularem, qui est Christus.

§. II.

HOc exemplar, quod sibi debent ob oculos ponere omnes Magistri & praedicatoris Euangelici: vt quantum fieri poterit, se conforment: tam quoad doctrinae substantiam, quam quoad modum docendi & confirmandi, sculptentes in corde suo inscriptionem illam: *doctrina & veritas*, cum eo iudicio, ac prudentia, & modo quae illi exigat, & praestanti illo ornatu, quem illa habet. Pro cuius explicatione supponendum est, triplicem (vt ait S. Hieronymus) esse veritatem, & vitam: alteram iustitiae, tertiam doctrinae. *Prima* (vt ait S. Thomas) in eo consistit, vt vita conformetur cum summa veritate, quae est Christus Dominus: conformando cogitationes, verba & opera sanctae ipsius legi, & reliquis obligationib. status & officij vniuscuiusque. Hoc enim est quod Rex Ezechias appellauit: a *ambulare in veritate coram Deo*: & idem voluit S. Ioannes, cum dixit: *b maiorem non habeo gratiam & gaudium, quam vt audiam filios meos in veritate ambulare*. conformantes vitam & mores suos veritati, quam illis praedicamus: nam qui aliter viuunt, non in veritate, sed in mendacio ambulant: degenerant enim a Fide & Religione, quam profitentur; & vocantur mendaces, deceptores, aut hypocritae: de quibus dicitur *c quod non intrabuunt in caelum, qui faciunt mendacium*. Veritas haec spectat vniuersim ad omnes Christianos, estque reliquarum virtutum fundamentum.

SECOND A veritas, quae dicitur *IUSTITIAE*, consistit in seruanda plenè iustitia erga proximos confirmando scilicet omnia sua dicta & facta cum ijs, quae leges erga obseruanda constituunt. Et haec magis proprie spectat ad Tribunalia Ecclesiastica & spiritualia: in quibus iudicatur & fertur sententia iuxta ea, quae intelliguntur esse vera secundum ipsas leges; nulla facta alicui iniuria, & absque acceptatione personarum nec fluctando veritatem & iustitiam ob timores aut respectus humanos. Et quoniam sacerdotes antiqui erant iudices, ad quos populus accedebat in suis controuersijs, qui iudicabant iudicij veritatem cum magna penite-

Apoc. 21. 14
19.

Exod. 23. 17

Ephes. 2. 20.

I
Apud S.
Thom. 2. 1.
q. 2. 09. a. 3.
ad 3. q. 4. 2.
ad 2.
a Isai. 38. 3.
b Ioan. E.
pist. 3. 4.

c Apoc. 21.
27. & c. 21.
15.

2

d D. ut. 17
9.

te: voluit Dominus noster locum illum, in quo erat illa inscriptio: *veritas & iustitia*, vocari *Rationale iudicij*, hoc est locum, in quo iudicium fit secundum rectam rationem ac prudentiam; imitando supremum iudicem de quo dicit Apostolus: *et scimus quoniam iudicium Dei est secundum veritatem*. ita vt nunquam eius curam deponat, sed vnicuique det quod secundum opera sua est promeritus: & seruet leges, quas in eum finem constituit. Pertinet quoque hæc veritas ad aduocatos, qui patrocinari debent causæ, quam iudicant esse veram, ac iustam, iuxta legem iustitiæ: vtentes scientiâ suâ ad eas non destruendas, sed defendendas; & proferentes in lucem ipsam veritatem, vt ei deferatur: propterea enim Spiritus Sanctus simul vocatur *Paracletus*, quod significat aduocatum, & spiritum veritatis: vt Iurisperiti intelligant se ita debere causas suscipere, vt sint Spiritus veritatis, cui nunquam repugnent.

TERTIA doctrinæ veritas pertinet ad Magistros ac Doctores, qui eam alios docent. Et hæc veritas consistit in eo, vt sit ei conformis, quam dicat lumen tam naturale rationis, quam fidei: ita vt nunquam recedat ab ijs rebus, quæ vtroque hoc lumine notæ sunt, & reuelatæ, sed in omnibus sese conformet cum ijs, quæ scribit ac docet Ecclesia Catholica, quæ Apostolus *vocat columnam & firmamentum veritatis*: quia gubernatur à Spiritu Christi, qui est veritas infallibilis & fundamentum veritatum ac virtutum omnium, quas habere ac docere debet ipsius Doctores ac predicatores: dicente Apostolo: *fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Iesus Christus*. Qui statim subiungit: *iustos superedificare super fundamentum hoc, aurum, argentum & lapides preciosos*. Quod explicat S. Thomas de operibus quæ spectant ad veritatem & sanctitatem vitæ; verborum & rationum, quæ pertinet ad veritatem & puritatem doctrinæ: Veritas enim & bonitas vitæ in eo consistit, vt aedificentur super Christum Dominum nostrum aurum charitatis, & amoris Dei; & contemplatio diuinarum ipsius perfectionum; & argentum puritatis conscientiæ, & meditatio verborum Dei, ac diuinorum eius operum; & preciosi lapides obedientiæ diuinis eius præceptis, simul cū exercitio variarum virtutum. Studendo in his omnibus confirmare se cū vita ipsius Christi D.N. & igniti eius gratiæ & auxilio, nõ autem industriæ propriæ. Super idem fundamentum collocari debet veritas doctrinæ, quam docet, reducendo eã ad tres alias res similes. Nam aurum est doctrina rerum pertinentium ad diuinitatem & Trinitatem Dei: ad magnitudinem eius perfectionum & ad mysteria sanctissimæ eius humanitatis: vt sic tradatur populo illa cognitio de qua ipse Saluator dixit: *hæc est vita æterna: vt cognoscant te solū Deum verum, & quem misisti Iesum Christum*. Argentum est doctrina, quæ interpretatur & explicat verba Dei, quæ sunt in Scriptura Sacra: tam ea

quæ

Rom. 2.2.

3

1. Timot. 3. 15.

1 Cor. 3. 1

ibi lect. 2.

h. ioh. 17. 3

1 Psal. 117.

k Prov. 10.

20p

quæ locutus est per unigenitum filium suum, quam quæ dixit per suos Prophetas, Apostolos, & Euangelistas: de quibus dixit David: *i eloquia Domini esse argentum igne examinatum septuplum*, propter puritatem & veritatem, quam continet absque vilius fallitatis, aut malitiæ admixtione, et de iusto ea docente ait Salomon: *k argentum electum lingua iusti*, eo quod magna cum sapientia & prudentia loquatur. Lapidis preciosi sunt doctrina, explicans quidquid pertinet ad Virtutes, Sacramenta, Sacramenta, Præcepta, & reliquas res, quæ sunt media necessaria aut convenientia ad nostram salutem & perfectionem: & quemadmodum inter res corporales aurum, argentum, & lapides preciosi eam habent præstantiam, & emolumentum, ut sint solidi, pleni, clari & splendentes iucundi, pulchri, & magis valoris apud homines: ita etiam vita ac doctrina fundanda supra fundamentum adeo excelsum & præstans, atque est Christus, debet esse solida, splendens, pulchra, valdeque preciosa: ut bene correspondeat multitudinij & valori ipsius fundamenti, & cum eius exemplari sese conformet.

L A T E T autem aliquod mysterium in verbo *super edificandi*, quo videtur Apostolus, voluit enim significare, quod quædammodum edificium non fit ex vna aliqua re tantum, sed ex diuersis materialibus aptatis & ordine suo collocatis: ita etiam vita iustorum, & doctrina, quam Magistri & Concionatores in Lectionibus & Concionibus suis tradunt, debet esse tanquam edificium quoddam, non ex auro solo aut argento, aut preciosis lapidibus sed ex omnibus simul magno ordine ac dispositione collocatis, aptatis singulis, & eo ornamento accommodatis, quo par est: eum in modum, quo dicitur in canticis, *l Murenas aureas faciemus Sponse, vermiculatas argento*: coniungendo scilicet charitatem, obedientiam & doctrinam de diuinitate & humanitate, ac de operibus & virtutibus ipsius Dei: additis etiam vmbri vitiorum, & humanarum miserationum: ut virtutes & beneficia diuina magis emineant & splendeant.

E x q u o fit, ut cum Magistri & Prædicatores non possint ordinariæ autoritatem sibi conciliare, nec doctrinam, quam prædicant, confirmare duodecim preciosis lapidibus miraculorum, quæ nosse Saluator edidit: quia huiusmodi neque sunt nunc inter Christianos necessaria: nec omnibus facultas conceditur ea patranda: curare debet eam opinio doctrinæ suæ adferre, eamque confirmare duodecim alijs preciosis virtutum lapidibus, quas ille præstitit: in quibus consistit veritas & sanctitas vitæ: imò vicem subeunt miraculorum ad autoritatem Magistro conciliandam, eiusque doctrinæ veritatem confirmandam, videtur illud Apostoli: *m signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, & prodigijs, & virtutibus*. vbi signa sui Apostolatus vocat non solum signa & prodigia, sed etiam patientiam in omnibus aduersitatibus, &

1 Cant. 1. 11.

m 2 Cor. 12. 12.

persecutionibus, & opera virtutum heroicarum, quæ excedunt ipsa prodigia: nam illa, etsi opinionem adferant doctrinæ, quæ traditur: non tamen semper opinionem generant ipsius, qui illa edit: cum etiam improbi faciant inter dum vera miracula ad confirmandam fidem: at insignes ac excellentes virtutes vtrumque præstant, valdeque disponunt ad hoc vt Christus Dominus noster communicet sex illas diuini sui Magisterij excellentias, in quibus perfectus docendi modus consistit. Quæ excellentiæ sunt *authoritas* apud auctores, ad loquendum cum eis cum potestate & superioritate: *libertas* spiritus in dicendo, quod sentit; *prudencia* & discretio in docendo vtrūque; quæ ei conueniunt, iuxta eius capacitatem; *vis* in persuadendo & conuincendo intellectu fortissimis rationibus; *efficacia* in permouendis volūtatibus, & cordibus. ac deniq; *iustitia* & rectitudo in sentiēdo & iudicādo absque personarū acceptance, & humanis respectibus. quemadmodū ipse Saluator dixit Phariseis: *o quis ex vobis arguet me de peccato? si veritatem dico vobis, quare nō creditis mihi?* Quasi dixerit: at dicit quod vitæ innocentia, & veritas doctrinæ auctoritatem adferant Magistro, vt fides ei adhibeatur; & ex seipsis persuadent, conuincunt, & ad credendum impellunt: ita vt magna cum libertate liceat ei incredulum reprehendere. Ac propterea Apostolus scripsit discipulo suo Tito, dicens: *p in omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate ingratitate?* & paulò post subiicit: *hac loquere & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.* Virtutum enim præstantia & excellentia etiam si tuis iuuenis adfert senectutem, auctoritatem, & libertatem ad hæc omnia. In quæ verba ait S. Gregorius: Apostolum non loqui de imperio, quod oritur ex superbia, sed ex bonitate & veritate vitæ ac doctrinæ: *cum imperio*, inquit, *docetur, quod prius agitur quàm dicatur.* Nam doctrinæ subtrahit fiduciam: quando conscientia præpedi linguam; nam mala conscientia hominem reddit elinguem & cor timidum. Ac propterea Redemptor noster cum summa q potestate *prædicabat*: quia ab omni peccato mundus erat, & *potens in sermone*, quia talis etiam erat in opere. Hæc S. Gregorius.

DENIQUE cum ad Christum D. N. pertineat (vt diximus) suprema potestas creandi Magistros sibi similes. & qui ipsum in doctrina & modo eam tradendi imitentur: ad ipsam est recurrendum, vt vtrumque hoc largiatur, & communiect. Nam si volens ædificare arcam testamenti, & vala Tabernaculi, vocauit & elegit artifices aptos & peritos, & de quodā illorum dixit: *impleui eum spiritu Dei, sapientia, & intelligentia, & scientia in omni opere, ad excogitandum quicquid fabricari potest ex auro & argento & gemmis &c.* Cui etiam assignauit alium socium eisdem donis exornatum: quando igitur magis Christus Dominus noster, quos vocauit & elegit ad

n Mat. 12.
22.

Sex Magisterij
excellentia.

o Ioan. 8.
46.

p Tit. 2. 7. 15

Lib. 23. Mo-
ral c. 7.

q Mat 7 29.
Luc. 14. 19

5
f Exod. 31. 3

t. Iob 38. 36

Lib. 30. Moral. c. 1. Ep. 3. Pastoral. c. 5. & 6.

spirituale animarum ædificium fabricandum, implebit spiritu suo ac donis, quæ vocamus Sapientiam, Intellectum, & Scientiam: vt ex auro, argento, & preciosis doctrinæ suæ lapidibus conficere possint suas conciones & exhortationes; & quicquid opus est ad lucrandas animas, que sunt arcæ viuæ, & vasa electa: in quibus deponit ipse thesauros gratiæ suæ. De hoc enim multum gloriabatur dicens Sancto Iob: *Quis posuit in scripturis hominis sapientiã? vel quis dedit gallo intelligentiam?* Annon ego? Per gallum autem (vt explicat S. Gregorius) intellexit Prædicatorem Evangelicum: qui dormientes & oppressos somno peccati, aut pigritiæ, excitat & stimulat: cui Deus largitur scientiam, & modum docendi sicut oportet: vt finem consequatur, quem intendit. Gallo, inquit, intelligentiæ de super tribuitur: quia Doctore veritatis virtus discretionis vt nouerit quibus, quando, vel quo modo inserat, diuinitus ministratur, ita hæc quatuor attendens, & accommodans: vt eius doctrina fructum auditoribus adferat. Quamuis autem quicquid diximus sit Dei donum: sunt tamen etiam necessariae industriæ nostræ, & in singulis rebus multæ sunt circumstantiæ de quibus in particulari agemus in capitibus sequentibus.

CAPVT VIII.

PRVDENTIA ET DISCRETIO IN SEPARANDA

Doctrina preciosa à vili, docendo & predicando preciosam tantum & utilem, accommodatam capacitati & necessitati auditorum.

IVRE OPTIMO DEVS DOMINVS NOSTER requirit, vt doctrina & veritas, quam Magistri, Prædicatores, & Ecclesiæ Prælari docere debent, reponatur in tali pectore, quod possit appellari *Rationalis iudicij prudenti scilicet discreto, & cauto, quod gubernetur à ratione & attenta consideratione; discernendo iuxta ea quæ docturum est, & separando doctrinam veram à falsa, bonã à male; gravem ab inani; vtilem à noxia & preciosam à vili & contemptibile; iuxta illud Ieremiæ: a si separaueris preciosum à vili, quasi os meum non loquetur.* Doctores & Prædicatores sunt os Dei, per quos loquitur ipse et Christus spiritus Patris eius cœlestis: & quemadmodum Christus Dominus non loquitur, & spiritus Sanctus nunquam loquuntur doctrinas falsas, impudenter, vanas, aut impertinentes; sed veras, sanctas, graues, valdeque con-

a Ierem. 15. 9.

uenientes